

Βρυξέλλες, 5 Δεκεμβρίου 2025
(OR. en)

16503/25

SAN 815
IPCR 99
POLMIL 413
RELEX 1639
JAI 1869
HYBRID 171

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	28 Νοεμβρίου 2025
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2025) 745 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Παρουσίαση του σχεδίου πρόληψης, ετοιμότητας και αντίδρασης της Ένωσης για κρίσεις στον τομέα της υγείας

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2025) 745 final.

σνημμ.: COM(2025) 745 final

Βρυξέλλες, 28.11.2025
COM(2025) 745 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Παρουσίαση του σχεδίου πρόληψης, ετοιμότητας και αντίδρασης της Ένωσης για
κρίσεις στον τομέα της υγείας**

{SWD(2025) 393 final}

1. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΕΣ ΑΠΕΙΛΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση λειτουργεί σε μια εποχή εντεινόμενης αβεβαιότητας και πολύπλευρων απειλών και κινδύνων. Αντιμετωπίζει ένα **σύνθετο και εντεινόμενο τοπίο απειλών** —από πανδημίες και κυβερνοεπιθέσεις έως παραπληροφόρηση, καταστροφές που σχετίζονται με το κλίμα και γεωπολιτική αστάθεια. Οι εν λόγω προκλήσεις δεν είναι πλέον μεμονωμένες· είναι αλληλένδετες, αλληλοενισχύονται και υποβάλλουν σε δοκιμασίες την ανθεκτικότητα των κοινωνιών, των οικονομιών και των δημοκρατιών. Η ασφάλεια, η ευημερία και η ενότητα της ΕΕ εξαρτώνται από την ικανότητά της να προετοιμάζεται, να προβλέπει και να αντιδρά —όχι μόνο όταν ξεσπούν κρίσεις, αλλά πολύ νωρίτερα.

Πολλές από τις διασταυρούμενες απειλές τέτοιου είδους είναι πιθανόν να οδηγήσουν σε **διασυνοριακή κρίση στον τομέα της υγείας**. Στο σημερινό ασταθές τοπίο, μια κρίση μεγάλης κλίμακας στον τομέα της υγείας θα μπορούσε να είναι εξαιρετικά επιζήμια, επηρεάζοντας όχι μόνο την ατομική ευημερία, αλλά και τη συνολική λειτουργία των κοινωνιών και των οικονομιών. Το μέγεθος της πανδημίας COVID-19 αποτέλεσε απόδειξη αυτού και μας δίδαξε πολλά επώδυνα αλλά ανεκτίμητα διδάγματα, τα οποία πρέπει να συνεχίσουμε να αξιοποιούμε στις προσπάθειές μας για την αντιμετώπιση των μελλοντικών κρίσεων στον τομέα της υγείας. Τα συστήματα υγείας που είναι απροετοίμαστα, κατακερματισμένα και στερούνται ανθεκτικότητας μπορεί να επιβαρυνθούν κατά τη διάρκεια μιας κρίσης στον τομέα της υγείας, με αποτέλεσμα τη διατάραξη των βασικών υπηρεσιών και τη μείωση της εμπιστοσύνης του κοινού στους θεσμούς. Ωστόσο, οι κρίσεις στον τομέα της υγείας υπερβαίνουν κατά πολύ τους τοίχους των νοσοκομείων και μπορούν να διαταράξουν τις οικονομίες, να επιδεινώσουν τις κοινωνικές ανισότητες, να παρεμποδίσουν το εμπόριο και να κλονίσουν την εμπιστοσύνη του κοινού στον πυρήνα της. Δεδομένου ότι οι κρίσεις στον τομέα της υγείας επηρεάζουν δυσανάλογα τις διαφορετικές ομάδες εντός της κοινωνίας, για να ενισχυθούν η εμπιστοσύνη, η ισότητα και η ανθεκτικότητα των συστημάτων δημόσιας υγείας της Ένωσης, είναι απαραίτητη η διασφάλιση ότι τα μέτρα πρόληψης, ετοιμότητας και αντίδρασης σχεδιάζονται και εφαρμόζονται κατά τρόπο συμπεριληπτικό και προσβάσιμο σε όλους τους ανθρώπους. Επιπλέον, σε μια διασυνδεδεμένη Ευρώπη, οι κρίσεις στον τομέα της υγείας μπορούν να υπερβούν τα σύνορα, επιβαρύνοντας την αλληλεγγύη και τους κοινούς πόρους. Οι εν λόγω διασυνοριακές και διατομεακές επιπτώσεις καταδεικνύουν εμφανώς τη σημασία του ισχυρού συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών και την ανάγκη για μια ισχυρή εργαλειοθήκη μέτρων τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο.

Το **κόστος της αδράνειας** απέναντι σε προβλέψιμες απειλές είναι τεράστιο, υπολογίζεται όχι μόνο με βάση τις οικονομικές απώλειες, αλλά πρωτίστως με βάση τον ανθρώπινο πόνο και τη μειωμένη ανθεκτικότητα. Αντιθέτως, η πρόληψη και η ετοιμότητα αποφέρουν σημαντικά οφέλη και είναι πολύ πιο οικονομικά αποδοτικές από την απλή αντιμετώπιση μιας κρίσης ⁽¹⁾.

¹ Μια πρόσφατη μελέτη δείχνει ότι η πρόληψη των ιογενών πανδημιών κοστίζει μόνο ένα κλάσμα του ποσού που χάνεται όταν αυτές ξεσπάνε: λιγότερο από 5 % της αξίας των χαμένων ανθρώπινων ζωών και λιγότερο από 10 % των οικονομικών ζημιών που προκαλούν τέτοιου είδους πανδημίες. A.S. Bernstein et al., 4 Φεβρουαρίου 2022, Science Advances: <https://www.science.org/doi/10.1126/sciadv.abl4183>.

Οι κοινωνίες που είναι καλά προετοιμασμένες ανακάμπτουν ταχύτερα, μπορούν να προστατεύουν καλύτερα τα μέσα διαβίωσης και να διατηρούν μεγαλύτερη σταθερότητα.

Τα διδάγματα των τελευταίων ετών είναι ξεκάθαρα: η ετοιμότητα για την αντιμετώπιση των διασυνοριακών κρίσεων στον τομέα της υγείας δεν αποτελεί ζήτημα επιλογής, αλλά αναγκαιότητα. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή, τα κράτη μέλη και οι οργανισμοί και τα όργανα της ΕΕ έχουν λάβει αποφασιστικά μέτρα για μια ισχυρότερη και ανθεκτικότερη **Ευρωπαϊκή Ένωση Υγείας**, με στόχο την ενίσχυση της ικανότητας της ΕΕ να προετοιμάζεται και να ανταποκρίνεται στις κρίσεις στον τομέα της υγείας. Στα βασικά δομικά στοιχεία περιλαμβάνονται η έκδοση του **κανονισμού της ΕΕ σχετικά με σοβαρές διασυνοριακές απειλές κατά της υγείας** ⁽²⁾, οι ενισχυμένες εντολές για το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (στο εξής: **ECDC**) ⁽³⁾ και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων (στο εξής: **EMA**) ⁽⁴⁾ και η δημιουργία της Αρχής Ετοιμότητας και Αντιμετώπισης Καταστάσεων Έκτακτης Υγειονομικής Ανάγκης (στο εξής: **HERA**) της Επιτροπής με στόχο τη βελτίωση της ετοιμότητας και της αντίδρασης σε σοβαρές διασυνοριακές απειλές στον τομέα των ιατρικών αντιμέτρων ⁽⁵⁾. Επιπλέον, εκδόθηκε ο **κανονισμός του Συμβουλίου** σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου μέτρων για τη διασφάλιση της προμήθειας ιατρικών αντιμέτρων αναγκαίων για την αντιμετώπιση κρίσεων σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας σε επίπεδο Ένωσης ⁽⁶⁾.

Έκτοτε, έχουν εγκριθεί πολλές άλλες στρατηγικές πρωτοβουλίες της ΕΕ, με στόχο την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της ΕΕ και την ενίσχυση της ικανότητάς της να προβλέπει, να προλαμβάνει, να προετοιμάζεται για τις κρίσεις, να αντιδρά και να ανακάμπτει από αυτές. Ειδικότερα, η **στρατηγική για την Ένωση Ετοιμότητας** ⁽⁷⁾ αποτελεί μια σημαντική πρωτοβουλία της ΕΕ που έχει σχεδιαστεί με στόχο την αντιμετώπιση του διασυνδεδεμένου περιβάλλοντος απειλών ενισχύοντας την ανθεκτικότητα σε όλα τα επίπεδα και τους τομείς. Υιοθετεί μια προδραστική προσέγγιση για τη διαχείριση των κρίσεων με βάση τρεις αλληλοενισχυόμενες αρχές: i) για όλους τους κινδύνους ⁽⁸⁾· ii) για το σύνολο της διακυβέρνησης ⁽⁹⁾· και iii) για το σύνολο της κοινωνίας ⁽¹⁰⁾. Επιπλέον, προβλέπει ότι τα ζητήματα ετοιμότητας και ασφάλειας πρέπει να ενσωματωθούν σε ολόκληρη τη νομοθεσία, τις πολιτικές και τα προγράμματα της ΕΕ. Η στρατηγική για την Ένωση Ετοιμότητας επιδιώκει

² Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2371 (ΕΕ L 314 της 6.12.2022, σ. 26).

³ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2370 (ΕΕ L 314 της 6.12.2022, σ. 1).

⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/123 (ΕΕ L 20 της 31.1.2022, σ. 1).

⁵ C(2021) 6712 final.

⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2372 του Συμβουλίου (ΕΕ L 314 της 6.12.2022, σ. 64).

⁷ https://commission.europa.eu/topics/preparedness_el.

⁸ Η στρατηγική υιοθετεί μια προσέγγιση προετοιμασίας για ένα ευρύ φάσμα απειλών.

⁹ Η στρατηγική περιλαμβάνει την υιοθέτηση μιας πιο προδραστικής προσέγγισης για το σύνολο της διακυβέρνησης όσον αφορά τη διαχείριση κρίσεων, τόσο στον πολιτικό όσο και στον στρατιωτικό τομέα.

¹⁰ Η προσέγγιση της στρατηγικής για το σύνολο της κοινωνίας σημαίνει ότι οι τοπικές κοινότητες, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, οι επιχειρήσεις και οι κοινωνικοί εταίροι, οι ακαδημαϊκοί και άλλοι βασικοί παράγοντες διαδραματίζουν ρόλο στην προώθηση μιας νοοτροπίας ετοιμότητας σε ολόκληρη την ΕΕ.

την ανάπτυξη βιώσιμων ικανοτήτων που διασφαλίζουν ότι η ΕΕ είναι ισχυρή σε όλα τα μέτωπα και σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας.

Η στρατηγική συνοδεύεται από ένα **σχέδιο δράσης** ⁽¹¹⁾, στο οποίο περιγράφονται 30 βασικές δράσεις που πρέπει να υλοποιηθούν από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη στις επτά θεματικές ενότητες της στρατηγικής. Υπάρχει ανάγκη για μια συνεκτική και συντονισμένη προσέγγιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο μεταξύ των διαφόρων φορέων και μέσων στην ενισχυμένη αρχιτεκτονική υγειονομικής ασφάλειας της ΕΕ. Επομένως, το σχέδιο δράσης περιλαμβάνει, ως μία από τις συγκεκριμένες δράσεις, την υλοποίηση, έως το τέλος του 2025, **του σχεδίου πρόληψης, ετοιμότητας και αντίδρασης της Ένωσης για κρίσεις στον τομέα της υγείας (σχέδιο της Ένωσης)**, το οποίο αποτελεί ήδη νομική απαίτηση που προβλέπεται στον κανονισμό σχετικά με σοβαρές διασυννοριακές απειλές κατά της υγείας ⁽¹²⁾.

Μολονότι το σχέδιο της Ένωσης δεν καλύπτει την αντιμετώπιση κρίσεων στον τομέα της υγείας εκτός της ΕΕ, ευθυγραμμίζεται με τις **προτεραιότητες και τις πρωτοβουλίες της ΕΕ για την παγκόσμια υγεία**. Η ενθάρρυνση της συνεργασίας με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς στον τομέα της δημόσιας υγείας είναι ζωτικής σημασίας για την ανθεκτικότητα και την ασφάλεια της υγείας της ΕΕ και της παγκόσμιας υγείας, όπως αναγνωρίζεται στον κανονισμό σχετικά με σοβαρές διασυννοριακές απειλές κατά της υγείας ⁽¹³⁾ και στη στρατηγική για την Ένωση Ετοιμότητας. Η δέσμευση της ΕΕ στον εν λόγω τομέα καθοδηγείται από τις αρχές και τις δράσεις που ορίζονται στη **στρατηγική της ΕΕ για την παγκόσμια υγεία** ⁽¹⁴⁾ και στην πρωτοβουλία «**Global Gateway**» ⁽¹⁵⁾. Η πρόσφατη ανακοίνωση της **πρωτοβουλίας για την ανθεκτικότητα της παγκόσμιας υγείας** στην ομιλία της προέδρου κ. Ursula von der Leyen για την κατάσταση της Ένωσης τον Σεπτέμβριο του 2025 επαναλαμβάνει ⁽¹⁶⁾ την εν λόγω δέσμευση.

2. ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ, ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Το σχέδιο της Ένωσης: μια εργαλειοθήκη για τους διαχειριστές κρίσεων

Το σχέδιο της Ένωσης, που συνοδεύει την παρούσα ανακοίνωση της Επιτροπής, αποτελεί το σχέδιο στρατηγικής της ΕΕ για την αντιμετώπιση σοβαρών διασυννοριακών απειλών κατά της υγείας, καλύπτοντας την πρόληψη, την ετοιμότητα και την αντίδραση. Πρόκειται για μια ολοκληρωμένη εργαλειοθήκη που παρέχει τη δυνατότητα στους διαχειριστές κρίσεων να προλαμβάνουν, να προετοιμάζονται και να αντιμετωπίζουν τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης γρήγορα και αποτελεσματικά. Συμπληρώνει τις εθνικές προσπάθειες περιγράφοντας τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ συντονίζει την πρόληψη και την ετοιμότητα, τις κοινές ικανότητες και τους

¹¹ Παράρτημα της στρατηγικής για την Ένωση Ετοιμότητας:
https://commission.europa.eu/topics/preparedness_el.

¹² Άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/2371.

¹³ Αιτιολογική σκέψη 38 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/2371.

¹⁴ https://health.ec.europa.eu/system/files/2023-10/international_ghs-report-2022_en.pdf.

¹⁵ https://commission.europa.eu/topics/international-partnerships/global-gateway_el.

¹⁶ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/state-union/state-union-2025_el.

πόρους που μπορούν να κινητοποιούνται και τον τρόπο με τον οποίο η αλληλεγγύη οδηγεί στη δράση όταν αυτή έχει τη μεγαλύτερη σημασία. Επίσης, το σχέδιο της Ένωσης καθορίζει τη διαδικασία για την αναγνώριση μιας κατάστασης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας σε επίπεδο Ένωσης και περιγράφει τα πρόσθετα μέτρα και τις διαδικασίες που μπορούν να ενεργοποιηθούν, διασφαλίζοντας ότι η ΕΕ μπορεί να ενεργεί γρήγορα και με σαφή προσανατολισμό. Εξίσου σημαντικό είναι το γεγονός ότι προωθεί μια νοοτροπία μάθησης και συνεχούς βελτίωσης, βοηθώντας τα κράτη μέλη να επανεξετάζουν, να αναθεωρούν και να ενισχύουν τα δικά τους συστήματα. Κάτι τέτοιο παρέχει τη δυνατότητα στην ΕΕ να ανακάμπτει γρήγορα και να εξέρχεται ισχυρότερη μετά από κάθε κρίση.

Το σχέδιο της Ένωσης έχει σχεδιαστεί πρωτίστως για τα κράτη μέλη, ειδικά για τις αρχές που είναι αρμόδιες για τη διαχείριση κρίσεων και την εφαρμογή της πολιτικής στον τομέα του σχεδιασμού της πρόληψης, της ετοιμότητας και της αντίδρασης. Ωστόσο, η αξία του επεκτείνεται πολύ περισσότερο, παρέχοντας πλεονεκτήματα στα όργανα και στους οργανισμούς της ΕΕ, στους διεθνείς εταίρους, όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ), και στους βασικούς παράγοντες σε ολόκληρη την κοινωνία των πολιτών, την ακαδημαϊκή κοινότητα, τον ιδιωτικό τομέα, τους κοινωνικούς εταίρους και τα μέσα ενημέρωσης.

Το σχέδιο της Ένωσης καταρτίστηκε μέσω διατομεακής συνεργασίας και σε διαβούλευση με τα κράτη μέλη και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη ⁽¹⁷⁾. Βασίζεται και ενσωματώνει το ενισχυμένο πλαίσιο ασφάλειας της ΕΕ στον τομέα της υγείας και τα έγγραφα πολιτικής που δημοσιεύθηκαν πρόσφατα ⁽¹⁸⁾.

Πρόληψη, προετοιμασία, αντιμετώπιση και ανάκαμψη από μια κρίση στον τομέα της υγείας

Το σχέδιο της Ένωσης καλύπτει ευρύ φάσμα κρίσεων, είτε φυσικών είτε από ατύχημα είτε από πρόθεση, συμπεριλαμβανομένων των κρίσεων βιολογικής, χημικής, περιβαλλοντικής και άγνωστης προέλευσης ⁽¹⁹⁾. Εφαρμόζεται επίσης σε «εξαιρετικές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης» που απαιτούν συντονισμένη αντίδραση της ΕΕ ⁽²⁰⁾, όπως ένοπλες συγκρούσεις ή καταστάσεις στις οποίες τα υφιστάμενα μέτρα έχουν αποδειχθεί ανεπαρκή για την προστασία της υγείας των ανθρώπων. Το σχέδιο της Ένωσης υιοθετεί μια προσέγγιση για όλους τους κινδύνους, για όλους τους τομείς και για το σύνολο της κοινωνίας, με βάση τις αρχές της προσέγγισης «Μία υγεία» ⁽²¹⁾, της συνεργασίας στο επίπεδο του συνόλου της διακυβέρνησης και του συνόλου της κοινωνίας. Η εν λόγω προσέγγιση είναι απαραίτητη, καθώς οι σύνθετες

¹⁷ Η δημόσια διαβούλευση (πρόσκληση υποβολής στοιχείων) ήταν ανοικτή από την 1η έως την 29η Οκτωβρίου του 2025 και έλαβε 57 απαντήσεις, κυρίως από μη κυβερνητικές οργανώσεις και επιχειρηματικές ενώσεις.

¹⁸ Π.χ. https://commission.europa.eu/topics/defence/safer-together-path-towards-fully-prepared-union_el, https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security_el και https://health.ec.europa.eu/latest-updates/hera-review-taking-stock-reinforce-health-security-eu-2025-03-26_el.

¹⁹ Άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/2371.

²⁰ Άρθρο 2 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/2371.

²¹ Η προσέγγιση «Μία υγεία» αναγνωρίζει τη διασύνδεση μεταξύ της ανθρώπινης υγείας και της υγείας των ζώων και του περιβάλλοντος, προωθώντας τη συνεργασία μεταξύ όλων των κλάδων για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση των απειλών κατά της υγείας.

απειλές και οι κίνδυνοι απαιτούν ολοκληρωμένη αντίδραση με στόχο την αποτελεσματική διαχείρισή τους.

Το σχέδιο της Ένωσης καλύπτει τα τέσσερα στάδια του κύκλου διαχείρισης κρίσεων στον τομέα της υγείας: 1) πρόληψη και ετοιμότητα, 2) εντοπισμός και αξιολόγηση, 3) αντίδραση και 4) ανάκαμψη. Το σχέδιο περιγράφει την αρχιτεκτονική, τις ικανότητες και τους πόρους της ΕΕ για τη διακυβέρνηση κρίσεων στον τομέα της υγείας, καθώς και τους μηχανισμούς στήριξης που εφαρμόζονται σε κάθε στάδιο.

Στάδιο 1: Πρόληψη και προετοιμασία για τις κρίσεις στον τομέα της υγείας

Η ΕΕ πρέπει να διασφαλίσει ισχυρή πρόληψη και ετοιμότητα για πιθανές σοβαρές διασυννοριακές απειλές κατά της υγείας, ώστε να μπορεί να προστατεύει το κοινό και να διαφυλάσσει την ασφάλεια της δημόσιας υγείας. Οι ακόλουθες δραστηριότητες συμβάλλουν στην επίτευξη του εν λόγω στόχου:

- Τα κράτη μέλη υποβάλλουν ανά περιόδους εκθέσεις σχετικά με τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των **εθνικών τους σχεδίων πρόληψης, ετοιμότητας και αντίδρασης** ⁽²²⁾.
- Τα κράτη μέλη συντονίζονται, από κοινού με την Επιτροπή, στο πλαίσιο της **επιτροπής υγειονομικής ασφάλειας** ⁽²³⁾ για να συμβάλουν στην κατάρτιση των εθνικών τους σχεδίων πρόληψης, ετοιμότητας και αντίδρασης.
- Το ECDC διενεργεί **αξιολογήσεις ετοιμότητας έναντι καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας** ⁽²⁴⁾ (ΑΕΚΕΑΔΥ) για την αξιολόγηση της κατάστασης εφαρμογής των εθνικών σχεδίων και διατυπώνει συστάσεις για τη βελτίωσή τους.
- Τα κράτη μέλη ενισχύουν **τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης και το εργατικό δυναμικό στον τομέα της υγείας**, ώστε να έχουν τη δυνατότητα να είναι πιο ανθεκτικά υπό πίεση· αυτό περιλαμβάνει την προώθηση του **εμβολιασμού** ως ένα από τα ισχυρότερα και οικονομικά αποδοτικότερα εργαλεία δημόσιας υγείας για την πρόληψη των νόσων.
- Η Επιτροπή, με τη βοήθεια και τις συμβουλές των κρατών μελών μέσω του **διοικητικού συμβουλίου της HERA**, στηρίζει την ανάπτυξη, τη διαθεσιμότητα και τη διανομή ιατρικών αντιμέτρων, τα οποία κυμαίνονται από εμβόλια έως **φαρμακοθεραπευτικά μέσα**, διαγνωστικά μέσα, ιατροτεχνολογικά προϊόντα και προστατευτικό εξοπλισμό, συμπεριλαμβανομένης της σχετικής πρόβλεψης απειλών, της αξιολόγησης απειλών και της συλλογής πληροφοριών.
- Έχοντας ως στόχο τον μετριασμό των κινδύνων σε περίπτωση μελλοντικών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας, η Επιτροπή έχει δεσμεύσει την ικανότητα παρασκευής εμβολίων μέσω του δικτύου συνεχώς διαθέσιμων μονάδων παραγωγής για την παραγωγή εμβολίων και θεραπευτικών προϊόντων (**EU FAB**), ώστε να διασφαλίζεται η συνεχής ετοιμότητα και ο κατάλληλος εφοδιασμός με κρίσιμες πρώτες ύλες.

²² Άρθρο 7 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/2371.

²³ https://health.ec.europa.eu/health-security-and-infectious-diseases/crisis-management_el#ref-επιτροπή-υγειονομικής-ασφάλειας.

²⁴ <https://www.ecdc.europa.eu/en/about-ecdc/what-we-do/public-health-emergency-preparedness-assessments>.

- Οι μηχανισμοί στήριξης της ΕΕ, όπως η **ειδική ομάδα της ΕΕ για την υγεία** και ο **μηχανισμός πολιτικής προστασίας της Ένωσης**, συνδράμουν τα κράτη μέλη στην προετοιμασία για κρίσεις στον τομέα της υγείας.

Δράσεις ετοιμότητας: προμήθεια εμβολίων και εμβολιασμός

Η έξαρση της νόσου mpox (παλαιότερα γνωστή ως ευλογία των πιθήκων) στην ΕΕ/στον ΕΟΧ το 2022 ανέδειξε τη σημασία της ετοιμότητας σε επίπεδο ΕΕ για την αντιμετώπιση σοβαρών διασυνοριακών απειλών κατά της υγείας. Πρώτον, η **επιτροπή υγειονομικής ασφάλειας (EYA)** συζήτησε την επιδημιολογική κατάσταση. Στη συνέχεια, το **διοικητικό συμβούλιο της HERA** συνεδρίασε και βοήθησε την Επιτροπή να εξασφαλίσει πάνω από 109 000 δόσεις εμβολίων τον Ιούνιο του 2022, οι οποίες αποτέλεσαν αντικείμενο δωρεάς στα κράτη μέλη και στις συνδεδεμένες χώρες του προγράμματος «Η ΕΕ για την υγεία» (EU4Health) εντός ενός μηνός από την εκδήλωση της νόσου.

Η **επιτροπή υγειονομικής ασφάλειας** (στο εξής: EYA) διαδραμάτισε επίσης σημαντικό ρόλο εκδίδοντας συστάσεις για μια κοινή προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά τις πολιτικές εμβολιασμού κατά της νόσου mpox ⁽²⁵⁾. Η γνώμη της EYA καθόρισε βασικές παραμέτρους για τις εθνικές στρατηγικές εμβολιασμού των κρατών μελών κατά της νόσου mpox, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που εκδόθηκαν από το ECDC/τον ΠΟΥ και λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές επιδημιολογικές συνθήκες και τις συνθήκες δημόσιας υγείας, συμπεριλαμβανομένης της διαθεσιμότητας των εμβολίων.

Για την ενίσχυση της μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης ετοιμότητας για τη νόσο mpox, η Επιτροπή εξασφάλισε επίσης έως και 2 εκατομμύρια δόσεις του εμβολίου κατά της νόσου mpox το 2023 και το 2024 μέσω μιας σύμβασης-πλαισίου κοινής προμήθειας ⁽²⁶⁾. Αυτό έδωσε στα συμμετέχοντα κράτη μέλη τη δυνατότητα να δημιουργήσουν αποθέματα και να σχεδιάσουν εκ των προτέρων στρατηγικές εμβολιασμού και να προετοιμαστούν για τα μέτρα αντίδρασης που πήραν το 2024, όπως συντονισμένες δωρεές εμβολίων. Οι εν λόγω προσπάθειες καταδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ αξιοποίησε τις κοινές προμήθειες και τα στρατηγικά αποθέματα για να διατηρήσει την ισότιμη πρόσβαση, τον μετριασμό του κινδύνου εφοδιασμού και να προβλέψει μελλοντικές απειλές για την υγεία.

Οι εν λόγω μηχανισμοί δεν περιορίζονται στην αντίδραση σε μία μόνο έξαρση επιδημίας —αποτελούν παράδειγμα μιας διαρθρωμένης, προσανατολισμένης στο μέλλον προσέγγισης όσον αφορά την ετοιμότητα, παρέχοντας τη δυνατότητα στην ΕΕ να αντιδρά αποτελεσματικότερα στις αναδυόμενες απειλές κατά της υγείας, ενισχύοντας παράλληλα τη διασυνοριακή συνεργασία, τον σχεδιασμό των πόρων και τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων για το μέλλον.

Στάδιο 2: Εντοπισμός και αξιολόγηση των απειλών κατά της υγείας

Ο αποτελεσματικός εντοπισμός και η αξιολόγηση των απειλών κατά της υγείας είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση των κρίσεων στον τομέα της υγείας. Οι ακόλουθες δραστηριότητες συμβάλλουν στην επίτευξη του εν λόγω στόχου.

- Η Επιτροπή βελτιώνει τα **συστήματα επιτήρησης και εντοπισμού** μέσω, μεταξύ άλλων, του ορισμού εργαστηρίων αναφοράς της ΕΕ για τη δημόσια υγεία και της ενσωμάτωσης διαφόρων προσεγγίσεων επιτήρησης, συμπεριλαμβανομένου του

²⁵ https://health.ec.europa.eu/publications/recommendations-common-eu-approach-regarding-vaccination-policies-monkeypox-outbreak-response_el.

²⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_22_6766.

πλαίσιου «Μία υγεία», της εργαστηριακής παρακολούθησης, της ανάλυσης λυμάτων και της επιτήρησης και του ελέγχου φορέων.

- Η Επιτροπή προωθεί την **ανταλλαγή πληροφοριών και τη διαλειτουργικότητα των δεδομένων** για να βελτιώσει τη συλλογική ετοιμότητα και αντίδραση σε κρίσεις στον τομέα της υγείας.
- Η Επιτροπή στηρίζει την ολοκληρωμένη και ενοποιημένη **αξιολόγηση απειλών, την εκτίμηση κινδύνου και την έγκαιρη προειδοποίηση** σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο για την τεκμηρίωση των μέτρων ταχείας και αποτελεσματικής αντίδρασης.
- Οι οργανισμοί της ΕΕ, όπως το ECDC, ο EMA και η EFSA ⁽²⁷⁾, συμβάλλουν στη διενέργεια γρήγορων **εκτιμήσεων του κινδύνου για τη δημόσια υγεία** με σκοπό τη στήριξη του συντονισμού των προσπαθειών αντίδρασης σε επίπεδο ΕΕ, ο οποίος βασίζεται σε δεδομένα και είναι τεκμηριωμένος.

Εκτίμηση κινδύνου στην πράξη: η ταχεία εκτίμηση κινδύνου της ΕΕ διενεργείται από μια μοναδική ομάδα οργανισμών της ΕΕ

Όταν ένα κράτος μέλος της ΕΕ αναφέρει μια σοβαρή διασυννοριακή απειλή κατά της υγείας, η Επιτροπή ή η επιτροπή υγειονομικής ασφάλειας μπορεί να ζητήσει από έναν ή περισσότερους οργανισμούς και φορείς της ΕΕ να διενεργήσουν εκτίμηση κινδύνου για τη δημόσια υγεία. Οι εν λόγω αξιολογήσεις έχουν ως στόχο να παρέχεται στήριξη στον συντονισμό της αντίδρασης σε τέτοιες απειλές, ο οποίος βασίζεται σε δεδομένα, σε συστάσεις από εμπειρογνώμονες και είναι τεκμηριωμένος.

Το ECDC, ο EMA, η EFSA, ο ECHA ⁽²⁸⁾, ο ΕΟΠ ⁽²⁹⁾, ο EUDA ⁽³⁰⁾ και η Ευρωπόλ συμβάλλουν στις εν λόγω εκτιμήσεις κινδύνου για τη δημόσια υγεία με βάση τις αντίστοιχες εντολές και την εμπειρογνωσία τους. Οι οργανισμοί της ΕΕ αξιολογούν τη δυνητική σοβαρότητα της απειλής για τη δημόσια υγεία και εξετάζουν τις επιπτώσεις των μέτρων δημόσιας υγείας και των κοινωνικών μέτρων. Για τη στήριξη μιας ολοκληρωμένης εκτίμησης κινδύνου, η Επιτροπή ανταλλάσσει πληροφορίες για τα ιατρικά αντίμετρα με τους αρμόδιους οργανισμούς της ΕΕ, μεταξύ άλλων σχετικά με τον εφοδιασμό, την προμήθεια και την ανάπτυξη.

Πρακτικό παράδειγμα: Αντίδραση στην επιδημία της σαλμονέλας

Τον Οκτώβριο του 2025 το ECDC και η EFSA δημοσίευσαν από κοινού μια επικαιροποιημένη ταχεία αξιολόγηση της παρατεταμένης διασυννοριακής επιδημικής έξαρσης της *Salmonella Strathcona* ST2559 ⁽³¹⁾, με 437 κρούσματα να έχουν εντοπιστεί μεταξύ του 2023 και του 2025 σε 15 χώρες της ΕΕ/του ΕΟΧ. Σε αρκετές εθνικές έρευνες διαπιστώθηκε ότι οι ντομάτες αποτελούν το κύριο μέσο μετάδοσης της μόλυνσης. Η ανίχνευση του στελέχους *S. Strathcona* σε δείγματα νερού άρδευσης που συλλέχθηκαν σε μονάδα παραγωγής ντομάτας επιβεβαίωσε την περιβαλλοντική συμβολή στη μόλυνση της ντομάτας. Τα εν λόγω πορίσματα υπογραμμίζουν την ανάγκη για μια διεπιστημονική στρατηγική που ενσωματώνει τις περιβαλλοντικές εκτιμήσεις με στόχο τον μετριασμό του κινδύνου μόλυνσης από σαλμονέλα.

²⁷ Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων.

²⁸ Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων.

²⁹ Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος.

³⁰ Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα ναρκωτικά.

³¹ https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/ROA_%20S_%20Strathcona-ST2559_multi-country.pdf.

Στάδιο 3: Αντιμετώπιση των κρίσεων στον τομέα της υγείας

Η αντιμετώπιση μιας σοβαρής διασυνοριακής απειλής κατά της υγείας με συντονισμένο και συμπληρωματικό τρόπο είναι ζωτικής σημασίας. Οι ακόλουθες δραστηριότητες συμβάλλουν στην επίτευξη του εν λόγω στόχου:

- Στο πλαίσιο της **επιτροπής υγειονομικής ασφάλειας (EYA)**, στην οποία προεδρεύει η Επιτροπή, τα κράτη μέλη συντονίζουν τις προσπάθειες αντίδρασης με την Επιτροπή και τους οργανισμούς και τα όργανα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης κρίσεων και των μέτρων δημόσιας υγείας και των κοινωνικών μέτρων.
- Η Επιτροπή, με τη στήριξη του **διοικητικού συμβουλίου της HERA** ⁽³²⁾, συντονίζει τις προσπάθειες στα θέματα που αφορούν τα ιατρικά αντίμετρα, ώστε να διασφαλίζεται η διαθεσιμότητα και η προσβασιμότητά τους για την αντιμετώπιση μιας σοβαρής διασυνοριακής απειλής κατά της υγείας.
- Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την **αυξημένη αντίληψη της κατάστασης, την επικοινωνία σε καταστάσεις κινδύνου και κρίσης**, καθώς και την αναγκαία **έρευνα και χρηματοδότηση έκτακτης ανάγκης** για τη στήριξη των προσπαθειών αντιμετώπισης.
- Ανάλογα με τη σοβαρότητα της απειλής και την ανάγκη και την αναλογικότητα των πρόσθετων μέτρων, η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να αναγνωρίσει **μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας σε επίπεδο Ένωσης**, η οποία ανοίγει τον δρόμο για πρόσθετες ικανότητες και πόρους, συμπεριλαμβανομένων των διευρυσμένων εντολών για ορισμένους οργανισμούς και όργανα της ΕΕ. Η **συμβουλευτική επιτροπή της ΕΕ για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας** στηρίζει την Επιτροπή, κατόπιν αιτήματός της, γνωμοδοτώντας σχετικά με το αν μια απειλή συνιστά κατάσταση έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας σε επίπεδο Ένωσης.
- Στο **Συμβούλιο Υγειονομικών Κρίσεων**, στο οποίο συμπροεδρεύουν η Επιτροπή και η εκ περιτροπής προεδρία του Συμβουλίου, το Συμβούλιο, η Επιτροπή, τα αρμόδια θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμοί της ΕΕ και τα κράτη μέλη συντονίζουν τις προσπάθειές τους για να διασφαλίσουν την προμήθεια ιατρικών αντιμέτρων που είναι αναγκαία για την αντιμετώπιση κρίσεων και την πρόσβαση σε αυτά. Το Συμβούλιο Υγειονομικών Κρίσεων συγκροτείται εάν αναγνωριστεί κατάσταση έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας σε επίπεδο Ένωσης και εάν το Συμβούλιο **ενεργοποιήσει το πλαίσιο μέτρων έκτακτης ανάγκης** ⁽³³⁾.
- Τα κράτη μέλη με τη στήριξη της Επιτροπής, διαφυλάσσουν τη συνέχεια της φροντίδας και της βοήθειας κατά μήκος των συνόρων, από τις **ιατρικές διακομιδές** έως την παροχή ιατρικής σε είδος βοήθειας (συμπεριλαμβανομένων των ιατρικών αντιμέτρων και του εξοπλισμού) και την **ιχνηλάτηση επαφών μεταξύ των κρατών μελών**, συνδεδεμένα παράλληλα με ευρύτερο πλαίσιο μηχανισμών διαχείρισης κρίσεων στην ΕΕ οι οποίοι αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης από την Επιτροπή, όπως ο **μηχανισμός πολιτικής προστασίας της Ένωσης (UCPM)** και το **ReliefEU** ⁽³⁴⁾, καθώς και ο

³² Σύμφωνα με την απόφαση της Επιτροπής, της 16ης Σεπτεμβρίου 2021, για τη σύσταση της Αρχής Ετοιμότητας και Αντιμετώπισης Καταστάσεων Έκτακτης Υγειονομικής Ανάγκης (HERA) [C(2021) 6712].

³³ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2372 του Συμβουλίου (ΕΕ L 314 της 6.12.2022, σ. 64).

³⁴ https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/humanitarian-aid/reliefeu_en.

μηχανισμός ολοκληρωμένων ρυθμίσεων για την πολιτική αντιμετώπιση κρίσεων (IPCR) του Συμβουλίου (35).

- Η Επιτροπή μπορεί, εάν το απαιτεί η κατάσταση, να θεσπίζει **προσωρινούς περιορισμούς των ταξιδιών και ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα** σύμφωνα με τον αναθεωρημένο κώδικα συνόρων του Σένγκεν (36). Στα πρόσθετα μέτρα θα μπορούσαν να περιλαμβάνονται οι **μηχανισμοί ελέγχου των εξαγωγών**, στο πλαίσιο των οποίων οι τελωνειακές αρχές συμβάλλουν στην εξασφάλιση του εφοδιασμού με ιατρικά αντίμετρα κρίσιμης σημασίας διευκολύνοντας την εισαγωγή τους και, όπου απαιτείται, περιορίζοντας τις εξαγωγές τους κατά τη διάρκεια μιας κρίσης.

Αντιμετώπιση στην πράξη: Ο μηχανισμός ολοκληρωμένων ρυθμίσεων για την πολιτική αντιμετώπιση κρίσεων (στο εξής: IPCC)

Ο IPCC του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Συμβούλιο) αποτελεί τον κεντρικό μηχανισμό της ΕΕ για την ταχεία και συντονισμένη λήψη αποφάσεων σε πολιτικό ενωσιακό επίπεδο για την αντιμετώπιση σοβαρών ή πολύπλοκων κρίσεων. Υπό την προεδρία της προεδρίας του Συμβουλίου, ο IPCC κλιμακώνεται ανάλογα με τη σοβαρότητα της κρίσης. Σε μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας, η επιτροπή υγειονομικής ασφάλειας (EYA) και το Συμβούλιο Υγειονομικών Κρίσεων συνεργάζονται στενά με τον IPCC για να διασφαλίσουν ότι ο πολιτικός συντονισμός σε επίπεδο ΕΕ στηρίζεται από την εμπειρογνώση στον τομέα της δημόσιας υγείας και την επιχειρησιακή συμβολή των κρατών μελών, για παράδειγμα με την ανταλλαγή πληροφοριών, γνωμοδοτήσεων και καθοδήγησης. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, η Επιτροπή εκπόνησε περισσότερες από 100 εκθέσεις για την ολοκληρωμένη επίγνωση και ανάλυση καταστάσεων (ISAA) με τη συμβολή των κρατών μελών, των οργανισμών της ΕΕ, των αντιπροσωπειών και των γραφείων της ΕΕ, με στόχο να παρέχει στους φορείς λήψης αποφάσεων σαφή εικόνα της κατάστασης.

Πρακτικό παράδειγμα: Ευθυγράμμιση μεταξύ του IPCC και της EYA σχετικά με την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 η Επιτροπή υπέβαλε τακτικά εκθέσεις στον IPCC σχετικά με τις διασκέψεις της EYA. Για παράδειγμα, τον Ιανουάριο του 2023 ο IPCC υιοθέτησε την ίδια θέση με την EYA όσον αφορά την αιφνίδια αύξηση των κρουσμάτων της πανδημίας COVID-19 στην Κίνα, όπως εκφράζεται στη γνώμη της EYA για μια κοινή προσέγγιση της ΕΕ ως προς την αντιμετώπιση της κατάστασης της πανδημίας COVID-19 στην Κίνα (37).

³⁵ Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2018/1993 του Συμβουλίου (ΕΕ L 320 της 17.12.2018, σ. 28).

³⁶ Άρθρα 21α και 28 του αναθεωρημένου κώδικα συνόρων του Σένγκεν [κανονισμός (ΕΕ) 2016/399, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1717].

³⁷ https://health.ec.europa.eu/latest-updates/opinion-health-security-committee-common-eu-approach-response-covid-19-situation-china-2023-01-05_el.

Στάδιο 4: Ανάκαμψη από μια κρίση στον τομέα της υγείας

Η ανάκαμψη από κρίσεις στον τομέα της υγείας και η άντληση διδαγμάτων είναι κρίσιμης σημασίας για την αποκατάσταση των κοινοτήτων και την πρόληψη μελλοντικών κρίσεων. Αυτό περιλαμβάνει:

- τη διενέργεια **αξιολογήσεων των δράσεων κατά τη διάρκεια και μετά το πέρας τους**, με στόχο την άντληση διδαγμάτων από κάθε κρίση στον τομέα της υγείας·
- τη μετατροπή των διδαγμάτων που αντλήθηκαν σε **μεταρρυθμίσεις της πολιτικής, επικαιροποιημένα νομικά πλαίσια και βελτιωμένα σχέδια ετοιμότητας**, συμπεριλαμβανομένων πιο ανθεκτικών συστημάτων υγείας·
- την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και του αντικτύπου που έχουν οι πολιτικές αντιμετώπισης των κρίσεων και οι πολιτικές ανάκαμψης με τη βοήθεια ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων, όπως ο **μηχανισμός επιστημονικών συμβουλών (SAM)** και οι έλεγχοι από το **Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο**·
- την ενίσχυση της διαφάνειας και της εμπιστοσύνης μέσω της σαφούς **επικοινωνίας** σχετικά με το τι λειτούργησε αποτελεσματικά, τι μπορεί να βελτιωθεί και τι πρέπει να αλλάξει·
- την εξέταση των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων στις ομάδες που πλήττονται δυσανάλογα από τις κρίσεις στον τομέα της υγείας και τον προσδιορισμό τρόπων για την ενίσχυση της ισότητας και μιας συμπεριληπτικής προσέγγισης.

Η ανάκαμψη στην πράξη: Ενίσχυση της υγειονομικής ασφάλειας της ΕΕ βάσει των διδαγμάτων που αντλήθηκαν από την πανδημία COVID-19

Με βάση τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την πανδημία COVID-19, η Επιτροπή επικαιροποίησε τη νομοθεσία σχετικά με τις **σοβαρές διασυνοριακές απειλές κατά της υγείας**. Η επικαιροποίηση θέτει σε εφαρμογή ένα ισχυρότερο σύστημα πρόληψης, επιτήρησης, έγκαιρης προειδοποίησης και αντίδρασης τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο και διασφαλίζει ταχύτερο συντονισμό, βελτιωμένη ανταλλαγή πληροφοριών και κοινή δράση σε περιόδους έκτακτης ανάγκης. Η **HERA** συστάθηκε ως υπηρεσία της Επιτροπής για να ενισχύσει την ικανότητα της ΕΕ να προλαμβάνει, να εντοπίζει και να αντιδρά γρήγορα σε διασυνοριακές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας, διασφαλίζοντας την ανάπτυξη, την παρασκευή, την προμήθεια και τη δίκαιη διανομή των βασικών ιατρικών αντιμέτρων. Επίσης, ενισχύθηκαν οι εντολές βασικών οργανισμών της ΕΕ: i) το **ECDC** διαθέτει πλέον ενισχυμένες εξουσίες όσον αφορά την επιτήρηση, την εκτίμηση κινδύνου και τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικτύου εργαστηρίων αναφοράς για τη δημόσια υγεία, στηρίζοντας τον καλύτερο σχεδιασμό της ετοιμότητας και της αντίδρασης σε όλα τα κράτη μέλη· και ii) ο **EMA** διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην πρόληψη και τη διαχείριση των ελλείψεων σε βασικά φάρμακα και ιατροτεχνολογικά προϊόντα. Επιπλέον, συστάθηκε ένα πλαίσιο μέτρων για τη διασφάλιση της παροχής αναγκαίων για την αντιμετώπιση κρίσεων ιατρικών αντιμέτρων σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας σε επίπεδο Ένωσης. Επιπλέον, το ενισχυμένο νομικό πλαίσιο του **μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης (στο εξής: UCPM)** έδωσε στην Επιτροπή τη δυνατότητα να επεκτείνει τα αποθέματα rescEU. Η επέκταση περιλαμβάνει τη δημιουργία περισσότερων από 20 στρατηγικών αποθεμάτων rescEU σε 16 κράτη μέλη, τα οποία περιέχουν βασικά είδη, όπως είναι ιατρικά αντίμετρα, ιατρικός εξοπλισμός εντατικής θεραπείας, εξοπλισμός χημικής, βιολογικής, ραδιολογικής και πυρηνικής (XBPI) αντίδρασης και εξοπλισμός ατομικής προστασίας.

Μετά τις εν λόγω νομοθετικές μεταρρυθμίσεις, η ΕΕ συνέχισε να βελτιώνει το πλαίσιο υγειονομικής ασφάλειάς της με βάση τις αξιολογήσεις που ακολούθησαν μετά την πανδημία. Ο **μηχανισμός επιστημονικών συμβουλών (στο εξής: SAM)** παρείχε ανεξάρτητη, τεκμηριωμένη καθοδήγηση σχετικά με την ετοιμότητα για την αντιμετώπιση των πανδημιών, τις στρατηγικές εμβολιασμού και την εμπιστοσύνη του κοινού στην επιστήμη. Επιπλέον, το **Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο** διενήργησε σειρά επισκοπήσεων και ελέγχων σχετικά με την αντίδραση της ΕΕ στην πανδημία COVID-19 ⁽³⁸⁾. Ειδικότερα, το Ελεγκτικό Συνέδριο αξιολόγησε την ετοιμότητα και την απόκριση του ECDC και του EMA στην πανδημία COVID-19, ελέγχοντας τις επιδόσεις των δύο οργανισμών σε περιόδους κρίσης στον τομέα της υγείας ⁽³⁹⁾. Γενικά, εντός των ορίων των αντίστοιχων εξουσιών και ικανοτήτων τους, ο έλεγχος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι δύο οργανισμοί γενικά ανταποκρίθηκαν ικανοποιητικά στην κρίση της COVID-19. Πιο πρόσφατα επανεξετάστηκαν ⁽⁴⁰⁾ οι λειτουργίες της υπηρεσίας HERA της Επιτροπής, επισημαίνοντας τα επιτεύγματα της HERA όσον αφορά την ενίσχυση των ικανοτήτων ετοιμότητας και αντιμετώπισης σε επίπεδο ΕΕ. Ωστόσο, οι εν λόγω εκθέσεις εντόπισαν επίσης ελλείψεις σε συγκεκριμένους τομείς και αποκάλυψαν τομείς στους οποίους απαιτείται περαιτέρω προσπάθεια. Επιπλέον, μια αξιολόγηση του ΜΠΠΕ, η οποία εγκρίθηκε το 2024, συνέστησε την ενίσχυση των ικανοτήτων επιχειρησιακής αντίδρασής του για τον αποτελεσματικότερο μετριασμό των διασυνοριακών κινδύνων μεγάλης κλίμακας ⁽⁴¹⁾.

Οι πληροφορίες που προκύπτουν από τους εν λόγω ελέγχους και τις επισκοπήσεις συμβάλλουν στην ενίσχυση των ικανοτήτων της ΕΕ όσον αφορά την πρόληψη, την ετοιμότητα και την αντιμετώπιση των κρίσεων στον τομέα της υγείας. Από κοινού, τα εν λόγω μέτρα δείχνουν τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ έχει μετατρέψει τα διδάγματα από την πανδημία σε διαρκείς βελτιώσεις της υγειονομικής ασφάλειας —οικοδομώντας μια υγιέστερη, ασφαλέστερη και ανθεκτικότερη Ευρώπη για το μέλλον.

3. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΔΙΑΣΦΑΛΙΖΟΝΤΑΣ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΕΝΗ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΕ: ΜΙΑ ΕΝΙΑΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Το σχέδιο της Ένωσης αντλεί έμπνευση από τα εθνικά σχέδια πρόληψης, ετοιμότητας και αντίδρασης που αναπτύσσουν και επικαιροποιούν τα κράτη μέλη μετά την έκδοση του κανονισμού σχετικά με σοβαρές διασυνοριακές απειλές κατά της υγείας το 2022 ⁽⁴²⁾. Με τη σειρά τους, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ευθυγραμμίσουν τα εθνικά τους σχέδια με το σχέδιο της Ένωσης στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, προωθώντας μια ενιαία προσέγγιση για την υγειονομική ασφάλεια. Ενσωματώνοντας τα ενωσιακά και εθνικά σχέδια, μπορεί να τεθεί σε εφαρμογή ένα ισχυρό και συμπεριληπτικό πλαίσιο υγειονομικής ασφάλειας σε ολόκληρη την ΕΕ. Ως εκ τούτου, το σχέδιο της Ένωσης **χρησιμοποιεί τόσο ως έγγραφο καθοδήγησης όσο και ως καταλύτης για την ενότητα**: ενδυναμώνοντας τις εθνικές αρχές με στόχο την ενίσχυση των δικών τους εθνικών σχεδίων, διασφαλίζοντας παράλληλα τη συντονισμένη αντίδραση στις κρίσεις στον τομέα της υγείας σε επίπεδο ΕΕ.

³⁸ <https://www.eca.europa.eu/el/covid19>.

³⁹ <https://www.eca.europa.eu/el/publications?ref=SR-2024-12>.

⁴⁰ COM(2025) 147 final.

⁴¹ COM(2024) 212 final.

⁴² Στο πλαίσιο της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2022/2371, βλ. τα άρθρα 6-8.

Ανά τρία έτη τα κράτη μέλη **υποβάλλουν έκθεση** στην Επιτροπή σχετικά με τον σχεδιασμό της πρόληψης, της ετοιμότητας και της αντιμετώπισης και την εφαρμογή του σε εθνικό επίπεδο, παρέχοντας μια επισκόπηση των εθνικών δομών διακυβέρνησης, των ικανοτήτων και των πόρων που διαθέτουν για να διασφαλίζουν την ετοιμότητα και τη αντιμετώπισή τους σε διασυννοριακές κρίσεις στον τομέα της υγείας. Η **επιτροπή υγειονομικής ασφάλειας** (EYA) ⁽⁴³⁾ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εν λόγω διαδικασία υποβολής εκθέσεων από τα ίδια τα κράτη μέλη και στις συζητήσεις σχετικά με τη συνολική κατάσταση ετοιμότητας της ΕΕ. Η EYA φέρνει σε επαφή τα κράτη μέλη, την Επιτροπή και τα αρμόδια όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ για να συζητούν και να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές, να προωθούν την ευθυγράμμιση μεταξύ των εθνικών σχεδίων και του σχεδίου της Ένωσης και να καλλιεργούν μια νοοτροπία συνεργασίας ⁽⁴⁴⁾.

Παράλληλα, επίσης σε τριετή κύκλο, οι ικανότητες πρόληψης, ετοιμότητας και αντιμετώπισης των κρατών μελών αξιολογούνται από το ECDC. Μετά τις εν λόγω **αξιολογήσεις ετοιμότητας έναντι καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας** ⁽⁴⁵⁾ (AEKEADY), το ECDC διατυπώνει εξατομικευμένες συστάσεις προς τα κράτη μέλη, περιγράφοντας τους τομείς που επιδέχονται βελτίωση και προτείνοντας τρόπους για τη βελτίωση των εθνικών τους σχεδίων και την ενίσχυση των ικανοτήτων τους ⁽⁴⁶⁾.

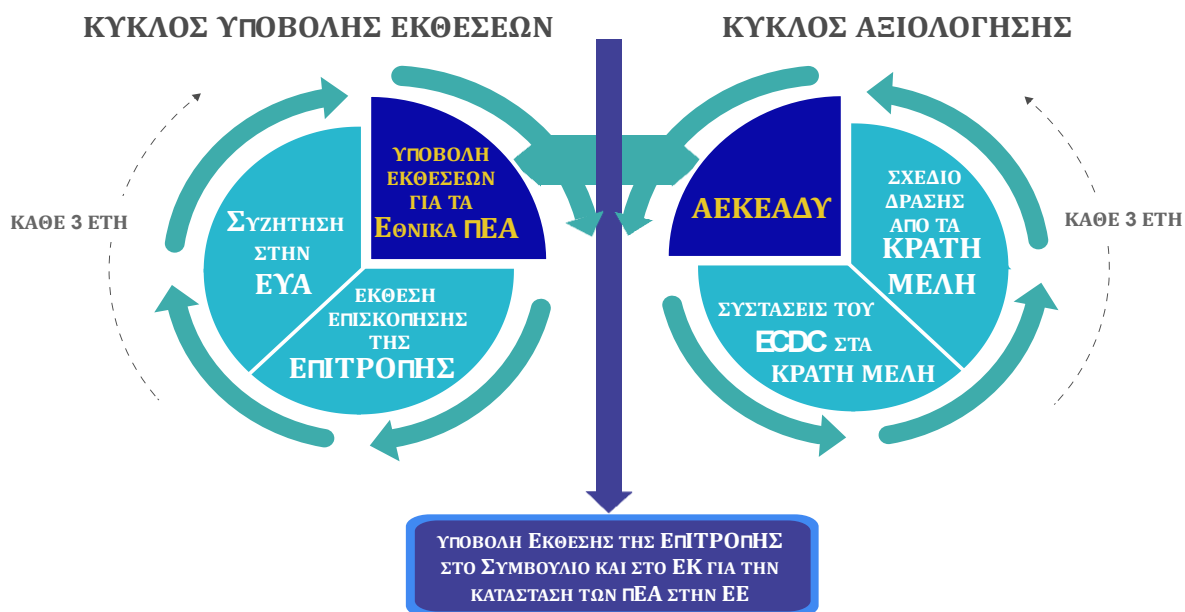
Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι αλληλένδετοι **κύκλοι υποβολής εκθέσεων και αξιολόγησης** του σχεδιασμού πρόληψης, ετοιμότητας και αντίδρασης (στο εξής: ΠΕΑ) των κρατών μελών. Η **αριστερή πλευρά** απεικονίζει τον κύκλο υποβολής εκθέσεων, κατά τον οποίο τα κράτη μέλη υποβάλλουν τις εκθέσεις σχετικά με τα εθνικά τους σχέδια ΠΕΑ, οι οποίες στη συνέχεια συζητούνται στην επιτροπή υγειονομικής ασφάλειας και συνοψίζονται από την Επιτροπή σε έκθεση επισκόπησης. Η **δεξιά πλευρά** απεικονίζει τον κύκλο αξιολόγησης, ο οποίος ξεκινά με τις αξιολογήσεις ετοιμότητας έναντι καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας (AEKEADY), ακολουθείται από τις συστάσεις του ECDC και ολοκληρώνεται με την ανάπτυξη των σχεδίων δράσης από τα κράτη μέλη με στόχο την αντιμετώπιση. Οι παρατηρήσεις και από τους δύο κύκλους τροφοδοτούν την ολοκληρωμένη επισκόπηση ετοιμότητας της ΕΕ για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο από την Επιτροπή, στηρίζοντας τη συνεχή βελτίωση της υγειονομικής ασφάλειας της ΕΕ.

⁴³ https://health.ec.europa.eu/health-security-and-infectious-diseases/crisis-management_el#ref-επιτροπή-υγειονομικής-ασφάλειας.

⁴⁴ Άρθρο 10 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/2371.

⁴⁵ <https://www.ecdc.europa.eu/en/about-ecdc/what-we-do/public-health-emergency-preparedness-assessments>.

⁴⁶ Άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/2371.

Γράφημα 1. Οι αλληλένδετοι κύκλοι υποβολής εκθέσεων και αξιολόγησης του σχεδιασμού πρόληψης, ετοιμότητας και αντίδρασης των κρατών μελών.

Μέχρι σήμερα και οι 30 χώρες της ΕΕ/του ΕΟΧ διαθέτουν εθνικά σχέδια πρόληψης, ετοιμότητας και αντίδρασης και υπέβαλαν εκθέσεις σχετικά με τις ικανότητές τους κατά την πρώτη διαδικασία υποβολής εκθέσεων από τα ίδια τα κράτη το 2023 ⁽⁴⁷⁾. Το 2024 και το 2025 19 χώρες της ΕΕ/του ΕΟΧ συμμετείχαν στις αξιολογήσεις ετοιμότητας έναντι καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας που διαχειρίζεται το ECDC.

Χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες που συλλέγονται μέσω της εθνικής διαδικασίας υποβολής εκθέσεων από τα ίδια τα κράτη και τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων ετοιμότητας έναντι καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας, η Επιτροπή, σε συνεργασία με το ECDC, καταρτίζει έκθεση επισκόπησης σχετικά με την κατάσταση ετοιμότητας στην ΕΕ ⁽⁴⁸⁾, επισημαίνοντας τα κενά και τους τομείς που επιδέχονται βελτίωση.

Πληροφορίες σχετικά με τις ικανότητες ετοιμότητας των χωρών της ΕΕ/του ΕΟΧ από τη διαδικασία υποβολής εκθέσεων από τα ίδια τα κράτη του 2023

Όλες οι χώρες της ΕΕ/του ΕΟΧ διαθέτουν νομοθετικά πλαίσια για τη διαχείριση των κρίσεων στον τομέα της υγείας, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν κενά στην υλοποίηση. Για να αντιμετωπίσουν τις σοβαρές διασυννοριακές απειλές κατά της υγείας, τα κράτη μέλη πρέπει να υιοθετήσουν μια

⁴⁷ Η υποβολή εκθέσεων βασίζεται σε ερωτηματολόγιο (βλ.: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32023R1808>) και θα επαναληφθεί το 2026 και στη συνέχεια κάθε τρία χρόνια.

⁴⁸ Άρθρο 7 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2022/2371.

ολοκληρωμένη προσέγγιση που δίνει έμφαση στη συνεργασία, τις ίσες ευκαιρίες, την οικονομική ανθεκτικότητα και τον ισχυρό συντονισμό σε όλα τα επίπεδα.

Όσον αφορά την προσέγγιση «Μία υγεία», οι περισσότερες χώρες της ΕΕ/του ΕΟΧ διαθέτουν συστήματα διαχείρισης συμβάντων που συνδέουν τη δημόσια υγεία με άλλους τομείς. Ωστόσο, οι μηχανισμοί συντονισμού στους διάφορους τομείς και στα διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης σπάνια υποβάλλονται σε δοκιμές και αναθεωρούνται. Για να εντοπίζουν τους κινδύνους έγκαιρα με καλύτερο τρόπο, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιολογούν τακτικά όλα τα είδη απειλών και να τα ενσωματώνουν στα ολοκληρωμένα σχέδια αντιμετώπισης κρίσεων στον τομέα της υγείας που βασίζονται στην προσέγγιση «Μία υγεία» και που περιλαμβάνουν όλους τους κινδύνους, με τη συμμετοχή όλων των σχετικών τομέων της κοινωνίας. Επίσης, τα εν λόγω σχέδια θα πρέπει να ενσωματώνουν ιατρικά αντίμετρα, διασφαλίζοντας ότι τα αποθέματα και οι ικανότητες παρασκευής είναι έτοιμα να στηρίζουν την ταχεία και αποτελεσματική αντίδραση σε περίπτωση κρίσεων στον τομέα της υγείας.

Οι περισσότερες χώρες της ΕΕ/του ΕΟΧ διαθέτουν σχέδια για τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας του εργατικού δυναμικού τους στον τομέα της υγείας κατά τη διάρκεια κρίσεων στον τομέα της υγείας, αλλά λίγες επανεξετάζουν τα εν λόγω σχέδια σε τακτική βάση, ενώ πολλές δυσκολεύονται να προβλέψουν επαρκώς τις ανάγκες σε ανθρώπινους πόρους. Δεν έχουν καθιερωθεί ακόμη συστήματα για την διασυνοριακή αποστολή ιατρικού προσωπικού σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Για τη διαχείριση των αυξήσεων της ζήτησης στις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέτουν σχέδια για την κινητοποίηση πρόσθετου προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των σπουδαστών και των συνταξιούχων επαγγελματιών. Θα πρέπει επίσης να καθορίζουν σαφείς διαδικασίες για την αναδιάταξη των εργαζομένων στον τομέα της υγείας σε όλες τις περιφέρειες και μεταξύ των χωρών της ΕΕ/του ΕΟΧ σε καταστάσεις υψηλής ζήτησης, μεταξύ άλλων σε πιθανά σενάρια συγκρούσεων. Γενικά, η θέση σε λειτουργία των ρυθμίσεων αμοιβαίας συνδρομής και συνεργασίας είναι αναγκαία για να διευκολύνεται η διασυνοριακή μετακίνηση του προσωπικού, του ιατρικού εξοπλισμού, των ιατρικών αντιμέτρων και των ασθενών κατά τη διάρκεια καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και για να ενισχυθεί η στήριξη του κράτους υποδοχής.

Ως εκ τούτου, η ανάπτυξη και η εφαρμογή των εθνικών σχεδίων, καθώς και ο σχεδιασμός των απαιτούμενων ικανοτήτων στα κράτη μέλη για την πρόληψη, την ετοιμότητα και την αντίδραση σε κρίσεις στον τομέα της υγείας, αποτελούν μια δυναμική διαδικασία που επηρεάζεται επίσης από τις πολιτικές προτεραιότητες των κρατών μελών, τους διαθέσιμους πόρους και το διαρκώς μεταβαλλόμενο τοπίο των απειλών και των κινδύνων. Η Επιτροπή και οι οργανισμοί της ΕΕ στηρίζουν τα κράτη μέλη παρέχοντας τεχνική καθοδήγηση, διοργανώνοντας προγράμματα κατάρτισης ⁽³⁷⁾, ασκήσεις προσομοίωσης και παρέχοντας εμπειρογνώσια ⁽³⁸⁾. Εν προκειμένω, ο συνεχής διάλογος στο πλαίσιο της επιτροπής υγειονομικής ασφάλειας είναι ζωτικής σημασίας.

4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Το σχέδιο της Ένωσης, το οποίο συνδέεται στενά με τα εθνικά σχέδια και βασίζεται σε αυτά, αναπόφευκτα θα εξελιχθεί. Όπως και τα εθνικά σχέδια, έτσι και οι πολιτικές εξελίξεις, οι επιδημικές εξάρσεις, οι αλλαγές στη νομοθεσία της ΕΕ και η έγκριση ή η εφαρμογή σχετικών πρωτοβουλιών της ΕΕ πρέπει να αντικατοπτρίζονται στις μεταγενέστερες εκδόσεις του σχεδίου. Ως εκ τούτου, κατά την επικαιροποίηση του σχεδίου της Ένωσης, θα είναι ζωτικής σημασίας να ληφθούν υπόψη οι παρατηρήσεις από τις ασκήσεις προσομοίωσης, τα διδάγματα

που αντλήθηκαν από πραγματικές κρίσεις στον τομέα της υγείας, οι αξιολογήσεις της νομοθεσίας και των πρωτοβουλιών της ΕΕ, η πείρα από την εφαρμογή και οι διαθέσιμοι οικονομικοί πόροι.

Για να διασφαλιστεί ότι το σχέδιο της Ένωσης εξακολουθεί να επιτυγχάνει τους στόχους και τους σκοπούς του, θα υποβάλλεται σε δοκιμές τακτικά μέσω **ασκήσεων προσομοίωσης**, η πρώτη από τις οποίες έχει προγραμματιστεί για το 2026. Οι εν λόγω ασκήσεις θα υποβάλλουν σε δοκιμή το περιεχόμενο του σχεδίου της Ένωσης για την αντιμετώπιση διαφόρων ειδών αναδυόμενων απειλών. Επιπλέον, προγραμματίζονται άλλες ασκήσεις προσομοίωσης, επιμορφωτικά μαθήματα και εργαστήρια που θα επικεντρώνονται σε συγκεκριμένες πτυχές της πρόληψης, της ετοιμότητας και της αντίδρασης σε κρίσεις στον τομέα της υγείας⁴⁹.

Σε περίπτωση κρίσης στον τομέα της υγείας, η Επιτροπή θα διενεργεί αξιολογήσεις των δράσεων κατά τη διάρκεια και μετά το πέρας τους σε συνεργασία με τα κράτη μέλη. Η συλλογή πληροφοριών από τις εν λόγω αξιολογήσεις και η ενσωμάτωσή τους στο σχέδιο της Ένωσης θα είναι ζωτικής σημασίας. Αυτό θα βοηθήσει το σχέδιο να παραμείνει κατάλληλο για τον επιδιωκόμενο σκοπό και να αποτελέσει την αποτελεσματικότερη δυνατή εργαλειοθήκη σε όλα τα στάδια του κύκλου πρόληψης, ετοιμότητας και αντίδρασης.

Πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα των υπό εξέλιξη αξιολογήσεων δύο βασικών δομικών στοιχείων της **Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας**: i) της εφαρμογής του κανονισμού σχετικά με τις σοβαρές διασυννοριακές απειλές κατά της υγείας⁵⁰ και ii) του ECDC υπό το πρίσμα της αναθεωρημένης εντολής του. Τα αποτελέσματα των εν λόγω αξιολογήσεων αναμένεται να δημοσιευθούν το πρώτο τρίμηνο του 2026 και το δεύτερο τρίμηνο του 2026, αντίστοιχα.

Η ανάπτυξη διαφόρων βασικών δράσεων που απαριθμούνται στο σχέδιο δράσης που προσαρτάται στη στρατηγική για την Ένωση Ετοιμότητας θα πρέπει να ληφθεί υπόψη σε μελλοντικές αναθεωρήσεις του σχεδίου. Στις δράσεις περιλαμβάνονται: i) η δημιουργία κόμβου συντονισμού κρίσεων της ΕΕ, ο οποίος έχει προγραμματιστεί για το 2027· ii) η κατάρτιση ολοκληρωμένης αξιολόγησης κινδύνων και απειλών σε επίπεδο ΕΕ (2026)· iii) η θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων ετοιμότητας (2026)· και iv) ο καθορισμός ολοκληρωμένων ρυθμίσεων πολιτικοστρατιωτικής ετοιμότητας (2027).

Το σχέδιο δράσης που προσαρτάται στη στρατηγική για την Ένωση Ετοιμότητας περιλαμβάνει επίσης δύο στρατηγικές οι οποίες εγκρίθηκαν το 2025. Η **στρατηγική για τα ιατρικά αντίμετρα** (⁵⁰) έχει ως στόχο να ενισχύσει την ετοιμότητα της Ένωσης για την επόμενη κατάσταση έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας, ανεξαρτήτως προέλευσης, διασφαλίζοντας την πρόσβαση σε ιατρικά αντίμετρα και τη διαθεσιμότητά τους, όπως εμβόλια, φάρμακα, διαγνωστικά μέσα και άλλα ιατρικά εργαλεία, και τη διαθεσιμότητά τους ανά πάσα στιγμή. Η **στρατηγική για τη δημιουργία αποθεμάτων** (⁵¹) έχει ως στόχο τη δημιουργία και τη διατήρηση στρατηγικών αποθεμάτων που είναι απαραίτητα ιατρικά εφόδια για ταχεία

⁴⁹ Για παράδειγμα, ασκήσεις αφιερωμένες στη διαχείριση ιατρικών αντιμέτρων ή στη συνεργασία του πολιτικού και στρατιωτικού τομέα.

⁵⁰ COM(2025) 529 final της 9ης Ιουλίου 2025.

⁵¹ COM(2025) 528 final της 9ης Ιουλίου 2025.

κινητοποίηση. Η υλοποίηση και των δύο στρατηγικών θα επικεντρώνεται σε ειδικά μέτρα σχετικά με το σχέδιο της Ένωσης.

Οι προτάσεις στο πλαίσιο του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου, οι οποίες εξετάζονται επί του παρόντος από τους συννομοθέτες, θα έχουν επίσης σημαντικές επιπτώσεις στο περιεχόμενο του σχεδίου της Ένωσης. Ειδικότερα, η πρόταση της Επιτροπής για ένα **Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας** ⁽⁵²⁾ επικεντρώνεται στην προώθηση της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας στον τομέα της υγείας, διασφαλίζοντας παράλληλα την ασφάλεια του εφοδιασμού και ενισχύοντας τη βιομηχανική ικανότητα και την ικανότητα αντιμετώπισης μελλοντικών σοβαρών διασυνοριακών απειλών κατά της υγείας σύμφωνα με την προσέγγιση «Μία υγεία».

Επιπλέον, η πρόταση της Επιτροπής για την ενίσχυση του **μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης και την παροχή ενωσιακής στήριξης για δράσεις ετοιμότητας και αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας** ⁽⁵³⁾ αποσκοπεί στην ενίσχυση της πρόληψης, της ετοιμότητας και της αντίδρασης της ΕΕ σε κρίσεις.

Επιπλέον, η **ευρωπαϊκή σύμπραξη για την ετοιμότητα απέναντι σε πανδημίες (BE READY)**, μια ερευνητική σύμπραξη που χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» ⁽⁵⁴⁾, πρόκειται να δρομολογηθεί τον Ιανουάριο του 2026 και θα συγκεντρώσει ένα βιώσιμο πανευρωπαϊκό ερευνητικό δίκτυο που θα μπορεί να ανταποκρίνεται γρήγορα και αποτελεσματικά σε μελλοντικές κρίσεις στον τομέα της υγείας ⁽⁵⁵⁾.

Η **επιτυχής εφαρμογή και οι μελλοντικές επικαιροποιήσεις** του σχεδίου της Ένωσης θα βασίζονται σε μια συνεργατική προσπάθεια μεταξύ της Επιτροπής, άλλων θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ και των κρατών μελών. Η επιτροπή υγειονομικής ασφάλειας θα συνεχίσει να αποτελεί την πλατφόρμα για τον τακτικό συντονισμό της εφαρμογής του σχεδίου της Ένωσης. Ταυτόχρονα, η Επιτροπή θα ανταλλάσσει ενεργά γνώσεις και βέλτιστες πρακτικές με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, μέσω μιας σειράς διαύλων επικοινωνίας, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και βασικές εκδηλώσεις. Μαζί, θα εργαστούμε για μια ισχυρότερη, πιο συμπεριληπτική και πιο ανθεκτική Ευρωπαϊκή Ένωση στην οποία κανείς δεν θα μένει στο περιθώριο, και προωθώντας μια νοοτροπία συνεργασίας και συλλογικής δράσης για την προστασία της υγείας και της ευημερίας των πολιτών.

⁵² COM(2025) 555 final της 16ης Ιουλίου 2025.

⁵³ COM(2025) 548 final της 16ης Ιουλίου 2025.

⁵⁴ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/horizon-hlth-2024-disease-17-01?order=DESC&pageNumber=1&pageSize=50&sortBy=startDate&isExactMatch=true&status=31094501,31094502&programmePeriod=2021%20-%202027&frameworkProgramme=43108390&callIdentifier=HORIZON-HLTH-2024-DISEASE-17>.

⁵⁵ <https://beready4pandemics.eu/>.